

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА III ◇ БРОЈ 43 ◇ 10. ОКТОБАР 1974.

ЦИЈЕНА 1,50 ДИНАРА

ЈУБИЛЕЈ ПРВЕ БОКЕЉСКЕ БРИГАДЕ

ПОНОС И УЗДАНИЦА НАРОДА

ГРАЂАНИ БУДВЕ, КОТОРА, ХЕРЦЕГ-НОВОГ И ТИВТА, прошле недеље у Тивту прославили су један значајни јубилеј — 30 година од формирања Прве бокељске народнослободилачке ударне бригаде, коју је предсједник Тито одликовао Орденом братства и јединства са златним вијеницем. Тиват је већ неколико дана био у свечаном руху и разном положају. Улицама симпатичног градића сретали су се пре живјели борци ове прослављене партизанске јединице који су са њом превалили пут дуг хиљаде километара.

Испред свечано украшене трибине, на којој су се налазили Вељко Милатовић, предсједник Предсједништва СРЦГ, Веселин Ђурановић, предсједник ЦК СК Црне Горе, Владо Стругар, предсједник Републичког удружења Савеза бораца, генерали и адмирали ЈНА, представници општинских скупштина Будве, Котора, Херцег-Новог, Тивта, као и општина кроз које је бригада прошла на свом ратном путу, про-

дефиловала је колона коју су сачињавали преживјели борци и руководиоци Прве бокељске бригаде, сакупљени из преко педесет градова Југославије.

Постројени као некад штаб Бригаде и првотанке јединице, затим први, други, трећи, четврти батаљон и остale јединице, или борци за слободу, за мир, изградњу земље и нашељег самоуправног социјалистичког друштва, радници, инжењери, електричари, доктори, професори, пуковници, генерали и друштвено-политички рад-

ници — нашли су се поново разме уз раме, друг до друга као прије тридесет година. У њиховом строју није било 180 њихових другова и другарица који су пали у борбама за Леденице, за Боку, за Подгорицу, за Санџак, за Косово и Метохију — за слободу, братство и јединство наших народа и народности, за наше љепшије данас.

Наступили су затим, по ешалонима, припадници територијалних јединица из општина Котора, Будве, Херцег-Новог и Тивта, наоружани најмодернијим аутоматским оружјем, произведеним у нашим фабрикама. Ови кршњи младићи, по обучености и наоружању, не заостају иза јединице наше оперативне армије спремне су да се са свим другим структуром наше друштва супростане сваком агресору.

На челу колоне налазило се Глазбено просјетно друштво, из Тивта чији су чланови, у новембру 1944. године, по одлуци тадашњег Народнослободилачког одбора, организовано, са инструментима, прешли на слободну територију и укључили се у Прву бокељску бригаду у којој су остале све до краја рата. Евоцирајмо успомене на те славне дне, Тиватска глазба, је прије неколико дана прошла дио ратног пута Бригаде и одржала програме у Титограду, Пљевљима, Рожајама, Косовској Митровици, Призрену, Пећи, Андријевици и Иванграду.

Пошто је постројио Бригаду, ратни командант Првог батаљона, ИЛИЈА РАДИЋ, пуковник у пензији, предао је рапорт првом њеном команданту генерал-

На свечаној трибини у Тивту

потпуковнику БОЖУ ЈОВАНОВИЋУ. Затим је командант Јовановић извршио смотру бораца и припадника територијалне одбране, након чега је поиздавана војна застава и иницијирана државна химна.

Предсједник општине Тиват МАТО КРСТОВИЋ отворио је збор и дао ријеч генералпотпуковнику Божу Јовановићу, који је говорио о ратном путу Прве бокељске народнослободилачке ударне бригаде. Послије говора, предсједник Предсједништва СР Црне Горе ВЕЉКО МИЛАТОВИЋ предао је команданту Орден братства и јединства са златним вијеницем којим је Бригаду одликовао предсједник Социјалистичке Федеративне Републике Југославије Јосип Броз Тито. Потом је омладинац ЗОРАН ЈОЦИЋ прочитао поздравно писмо које су превивјели борци Прве бокељске бригаде и народ Боке, Будве и Пашtrovića упутили предсједнику Титу. На крају свечаности Фолклорни ансамбл "Кањоши" из Будве извео је културно-забавни програм.

Уочи дана прославе, из свечаној академији у Тивту говорио је Јовановић.

(Наставак на другој страни)

ДА СЕ ЗНА!

СВЈЕДОЦИ СМО да ту и тамо остаци разбастије класе дижу главе, а појединци, чак, се бусају у прса, евоцирајући и на јавним скуповима успомену на своју неславну, да не кажемо прљаву прошлост. Они користе разне поводе да би показали како су, послије готово тридесет година, изашли из мишјих рупа, усушују се да организују кампање против учесника народно-ослободилачког покрета, чак да поједине од њих бојкотују или — што је за сваку друштвену осуду — да напуштају састанке уколико њима присуствују одређени истакнути борци нашег ослободилачког рата! Користе славе, разне вјерске празнике и сахране, четрдеснице и годишњице, да би — зависно од тренутка — пјесом, рафалима, експозијама петарди, говорима и споменицима ставили до знања својим истомишљеницима како још нису заборавили године војења против снага напретка, године, када су се они лично или њихови најближи налазили на другој страни барикаде на којој се, појединци, и сада налазе.

Ез обзира на то што шачица непријатеља нема подршку у масама, нити представља никог другог до саме себе и своје послодавце, оне који су давно до ногу потучени, мишљења смо да треба бити много буднији, енергичнији и одлучнији према свима који су заборавили да су њихови бродови потонули у разноразним бродоломима. То је задатак свих нас, а у првом реду комуниста, борачких организација и омладине, која се васпитава на револуционарним традицијама ослободилачког рата и народне револуције.

Само толико као опомена да широкогрудост наше народне државе не треба поистотвјећивати са заборавношћу.

То што имамо веома нас је скупо стајало да бисмо дозволили да се њиме ико може играти. Народ све добро зна, све памти и ништа не заборавља.

Само толико: да се зна!

Јумжагин Цеденбал у Светом Стефану

ЈУМЖАГИН ЦЕДЕНБАЛ, први секретар Монголске народне револуционарне партије и предсједник Президијума Великог народног хурала, боравио је приликом посете нашој земљи, у Светом Стефану.

На аеродрому у Тивту високог госта дочекали су и поздравили ВЕСЕЛИН ЂУРАНОВИЋ, предсједник ЦК СК Црне Горе, ВЕЉКО МИЛАТОВИЋ, предсједник Предсједништва СР Црне Горе, МАРКО ОРЛАНДИЋ, предсједник Извршног вијећа СРЦГ и други руководиоци.

На улазу у град-хотел предсједника Цеденбала дочекали су и поздравили БРАНКО ИВАНЧЕВИЋ, предсједник Скупштине општине, МИЛАН МИТРОВИЋ, предсједник Општинске конференције Савеза комуниста, и МИЛЕНКО ДУЈОВИЋ, секретар Секретаријата Општинске конференције Савеза комуниста.

Веселин Ђурановић приредио је у Светом Стефану свечану вечеру у част Јумжагина Цеденбала, који је боравио у нашој земљи на позив предсједника СФРЈ Јосипа Броза Тита.

На слици: Са дочека у Светом Стефану.

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ПРВЕ БОКЕЉСКЕ БРИГАДЕ

НОСИЛАЦ БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА

— ИЗВОД ИЗ ИЗЛАГАЊА МАТО ПЕТРОВИЋА НА СВЕЧАНОЈ АКАДЕМИЈИ У ТИВТУ —

НАВРШИЛО СЕ — рекао је, између осталог Мато Петровић на свечаној академији у Тивту — „тридесет година од како је на Коњском, у селу Зупцима, у Херцеговини, одлуком Врховног штаба Народноослободилачке и партизанске војске Југославије, формирана Прва бокељска народно-ослободилачка ударна бригада. Њено оснивање дошло је као завршили чин борбе за ослобођење коју је народ у Боки отпочео 13. јула 1941. и водио до 1946. године, давши у њој 960 својих најбољих сина и кћери..“

Борбе које су отпочеле 13. јула нијесу изненадиле народ у Боки. Он их је дочекао спреман, захваљујући спремности Комунистичке партије Југославије“.

ЧИСТОЋА ПАРТИЈЕ УСЛОВ ПОБЈЕДА

У наставку излагања, **Мато Петровић** је нагласио да је такозвана сарајевска провала (1936) у партијској организацији била колико мучна и тешка толико и корисна, јер је помогла да се партијска организација на вријеме ослободи од опортуниста и фразерских конспиратора. „Долазак друга Тита“ — рекао је Петровић даље „на чело наше Партије темељито се одразио и у партијској организацији Боке... Од 1937. до пролећа 1941. није прошла ни једна година у којој нијесу хапшени комунисти или инсценирани судски процеси по Закону о заштити државе. Упоредо с тим, подружнице радничких синдиката брзо су окупиле радничку класу и водиле је у борбу за бољу свакодневницу и сигурнију сјутрашњицу...“

Бококоторски залив био је озбиљна препрека да се у условима рата одржавају стаљне партијске и војничке везе. Мноштво тврђава била је друга препрека. Платамуни, Грабовац, Радишићи, Обосник, Кобила, Горажде, Мали Врмац, Средњи Врмац,

Велики Врмац, Леденице, Доњи Гркавац, Средњи Гркавац, Горњи Гркавац и Црквице, додајући још томе ратну флоту, омотућили су окупатору такав систем одбране са дејствовањем у свим правцима и под свим угловима. Препреке су биле и многе комуникације које су у свим правцима пресиједале Боку. О томе како се у тако нимало једноставној ситуацији снаћи расправљавању је на проширеном пленому Мјесног комитета КПЈ, одржаном крајем јуна у Доњем Ораховцу. На том састанку решено је да се партијска организација — која је до тада обухватала читаву Боку, Будву и половину Паштровића — подијели, након чега су образована два спрска комитета. На тај начин решено је и стратегијско питање: Херцегновски кроз ослања се на Орјен, а Которски на Ловћен када су ишли партиске везе...

АКЦИЈЕ ОД ПРВОРАЗРЕДНОГ ЗНАЧАЈА

Директива за устанак стигла је у Боку са закашњењем од једног дана, али то није сметало да 13. јула изјутра плану прве пушке —

ослободитељице у Боретима код Будве и у Лапчићима на комуникацији Будва — Цетиње. Већ сјутрадан, 14. јула, на периферији Котора окупатор је запалио три куће, што је требало да послужи као опомена народу да зна шта га очекује. У затворе и логоре одвођене су чак жење с дјећем на грудима! Затворске просторије нијесу могле да приме све ухапшene, па су за то коришћени бродови трговачке морнарице укотвљени у Которском заливу...

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

Жири за додјељивање Новембарске награде позва друштвено-политичке, радије и друге организације и појединце — радије људе и грађане — да своје предлоге за Новембарску награду шаљу на адресу: СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА — ЖИРИ ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ.

Рок за подношење предлога је 10. новембар 1974. године.

Преживјели борци и руководиоци

ОСНОВНИ ЗАДАТAK: БОРБА ЗА ЈУДЕ

Од маја 1942. до септембра 1943. године основни задатак Партије састојао се у борби за људе: да се не дозволи да један човек узме у руке окупаторску пушку и с њом загази у братобујачки рат. Окупатор и издајници су спрјоћена 1944. године морали да доведу у Боку такозвану Вучедолску четничку бригаду да би помоћу ње сломили отпор народа. Треба истаћи да је та непрекидна борба за људе плаћана крвљу: од 36 другога, колико их је било остало у позадини, пало је 20 сјајних комуниста, дивљих и храбрих људи, међу којима и народни херој НИКОЛА ЂУРКОВИЋ и САВО ИЛИЋ...

Када је капитулирала Италија, партијска организација скватила је да је могућно поново распламати борбу и придобити за њу и неке јединице италијанске војске. Ноћи између 12. и 13. септембра нападнути су Њемци на Тројици, у Лепетанама и Котору. Имали су 75 мртвих и 417 заробљених војника и официра. Заплијено је 492 пушке, седам машинки, педесет парабелума, 20 камиона, седам топова, пет вагона разних намирница. Уништене су тврђаве на Врмцу и у Кртолима, а порушена су и три моста на комуникацији Будва — Котор.

Дана 1. фебруара 1944. године формиран је први бокељски батаљон састављен од двије чете и митральјеског вода. У мартају мјесецу основан је други, а у септембру трећи бокељски батаљон, по реду још једног који је ушао у састав Корпуса народне одбране. Оснивањем, почетком октобра, и четвртог бокељског батаљона створена је Прва бокељска народноослободилачка ударна бригада. Она је водила даноноћне борбе против њемачких хорди и домаћих издајника на простору од Зубаца у Хер-

цеговини, преко Врбања, Јабланице, Црквице, Мокрина... Само на подручју Леденице остало је на бојишту 145 мртвих непријатељских војника, а заробљено их је 356 од којих 190 рањених. Губици на нашој страни били су 37 мртвих и нешто преко 70 рањених.

ЦИЈЕНА СЛОВОДЕ

У току Народноослободилачке борбе од 1941. до 1946. године, народ Боке дао је велики допринос ослобођењу наше домовине: много мртвих, још више рањених и око 2000 затвараних и интернираних од Мамуле и Превлаке до Албаније, Италије и Њемачке цијена су слободе која је извођена. Треба напоменути да су многи интернирци, послије капитулације Италије, ушли у састав Прве прекоморске и Прве тенковске бригаде, као и у батаљон блиндираних аутомобила“.

Завршавајући своје излагање, први политички комесар Прве бокељске бригаде, **Мато Петровић** је нагласио да наши борци и убудуће треба да буду у првим редовима бораца за одбрану слободног социјалистичког самоуправног друштва, које је још увијек изложено свим могућим притисцима и комбинацијама непријатеља разних боја — од реакционарних буржоаско-фашистичких до стаљинистичких и информбировских. „Како и на који начин се треба борити данас“ — написао је Петровић — „свима је јасно: све је предизвикано пресеком Уставом и одлукама Х конгреса Савеза комунистичке Југославије. На томе пољу можемо нашејем Врховном команданту дати своје провјерено обећање да ћемо и убудуће истрајати у остваривању циљева наше револуције“.

Завршетак излагања **Мата Петровића**, који је дао пресјек борбе и рада партијске организације у Боки Которској од почетка рата па до завршних операција за ослобођење земље, присути су пропратили бурним аплаузима и овацијама другог Тивту, неимару свих наших побједа, и даљем процвату са моуправне социјалистичке Југославије.

Ансамбл „Кањон“: Коло на коло

Понос и узданица народа

(Наставак са прве стране)

рије је први комесар Бригаде **МАТО ПЕТРОВИЋ**. Истакнуто је да је Прва бокељска била бригада братства и јединства. У њој су се борили 1952 Црногорци и Србина, 228 Албанаца, 98 Хрвата, 21 Словенац, 39 Италијана, четири Руса, по два Чеха, Порта и Аустријанац и по један Мађар и Грк, Поред 1240 ратника, у Бригади се борило 1430 сељака и 250 интелектуалаца.

Јубиларна десетогодишњица Прве бокељске бригаде била је ријетка прилика да се освјеже сјећања на битке и побједе народе Боке и Црногорског приморја у близој и даљој прошlosti. Јер, истакнуто је, да је борба народа Боке у току Народноослободилачког рата била наставак свијетлих традиција кривошијских устаника јунач-

ких окршаја Гргљана, Брајића, Побора и Мајина, који су 1869. године листом устали против окупатора. Настављајући борбenu традицију краја у коме се само идеји слободе робовано, народ Боке од првог дана рата водио је борбу коју су започели у априлу 1941. године Милијан Спасић и Сергеј Машера, дужни, заједно са собом, у ваздух разарац Загреб у Тиватском заливу. Мамула, Превлака, без број других тамница, логора и стратишта, окршаји у Леленицима на Драгаљу, Брајићима, Паштровићима и на другим по-примитивима, борбе Орјенског и Приморског батаљона „Стеван Штиљановић“, доказ су да су у срцima бораца неутасиво живеле идеје и идеали каторских мориара који су 1918. године брове црно-жуте монархије окитили заставама боје своје крви.

У пролеће и лето 1942. године, када су партизанске снаге биле постинуте из Црне Горе, партијске везе су покидане, тако да су организације, силом прилика, морале да раде самостално. А окупатор је био завео ужасан терор. Аустријска тврђава Мамула била је претворе на у концентрациони логор, а други се налазио на Превлаки.

Сваки дан обогатити новим садржајем

РИЈЕЧ ЈЕ О МЛАДИМА И ЊИХОВОМ ОДНОСУ ПРЕМА ЗАДАЦИМА које треба да рјешавају: колики је њихов узглед у мајама и да ли старији другови, не гледајући им кроз прсте, могу бити задовољни активношћу оних који, данас или сјутра, треба да наставе његово дјело? Можда би отворен одговор омладину упутио да нешто другачији стил рада — да увијек зна шта хоће и да пронађе најбољи и најкраћи пут ка томе што жели да постигне. Јер тај пут још увијек није пажен, а један од доказа да се доста далеко од њега јесте и то што у Будви приход од чланарине износи и хиљаду пута мање него дотације омладинској организацији!

У књигама, сјећањима и документима живи неупоредиво снажна генерација младих који су знали где им је место — сваком појединачно и свима скупа. Народ је вјеровао омладину, волио је и поносио се њоме. Али, та генерација, којој треба захваљити за све што имамо, изгишла је у биткама, а они који су преживјели рат одавно су зашли у средње и старије године. Млади који расту, читајући и слушајући о подвизима ратника, живе у, донекле, нестварном сјејету: на прошлост гледају као на мит и постављају се према њеној као према нечим што је недостижно. О садашњици често и не размишљају много — увијејши се код њих схватиће да још није

су дорасли да суде и одлучују ни о свакодневним заједницама. О будућности се ради машта, а ти снови немају увијек за подлогу смисаљен и систематски рад, сврхско дношт и непрекидну активност усмjerenu једном циљу. Већина жели да се социјалистичко друштво развија и напредује, да друштвени односи незадржivo крче пут напријед, али се не сагледава право место у том свеопштем корачању, а оно — не ради славе или пуког пре

стиха, већ по природној логици ствари — треба да буде негде у првим редовима, на челу колоне.

ГРЕШКЕ СЕ КАМПАЊСКИ ИСПРАВЉАЈУ

До кога је кривица зашто се омладина наше општине не осјећа више у свакодневном животу? Уобичајило се да се задаци чекају „одозго“, а од тог чекања до одсуства иницијативе није далеко. Наравно, млади ни-

јесу једини кривци зашто је то тако. Било је њихових иницијатива које су се угасиле прије него што су рођене зато што су остале без подршке.

Кад се чита о раду СКОЈ-а у предратном периоду и за vrijeme rata, онда пада у очи да је на свим састанцима била присутна тачка дневног реда „критика и самокритика“. Кад нас, међутим, та тачка се само кампањски појављује — као да и за то треба да стигне ди-

ректива или одлука вишег форума! А тада свако свако га критикује и сви сами себи „посипају пепелом“. Констатује се да су сви гријешни и веома често пронађу се оправдана у виду такозваних објективних околности. Када се и приступи кажњавању, поставља се питање: колико је одређена казна оправдана и колики је уздој сваког појединачу у свеукupnoj kривici тиме што му на вријеме није скренута пажња на грешке и помогло му се да их исправи? Враћање на некадашњи облик рада не би значило никакво назадовање. На сваком састанку омладинског актива и руководства односно организације Савеза комуниста требало би уврстити тачку „критика и самокритика“. Може се она другачије назвати, али треба схватити да се код нас не могу, као у католичкој цркви, смигревови одједном окајати.

СВАКОГ ДАНА: НЕШТО НОВО!

Мора се много више учinitи да би се људима, већ од малих ногу, помогло да кроз живот корачају усправно и крупним корацима. При томе треба имати у виду да је и већини младих стран и далек онај ситни сва кодневни рад, који је такав само на први поглед. Често се нема служба за неко неизважне ствари, нити стрпљења капље која камен дубе — не снагом већ честим капањем. Све би да се постигне једним замахом, у једном јуришу, све би се остави за онај коначни обрачун из радничке химне. С друге стране, у срцima омладине одјекне све што се билогде у сјејету догоди: свака несреща изазове њихово сачешиће, сваки подвиг дужно поштовање, свака неправда — протест и гњушање. Али, само онда када се ради о великом стварима, значајним, преломним или судбиносним тренуцима. Међутим, у животу сваког појединачца има безбрјд обичних дана који се не разликују много међу собом, а само мало оних који се изузетно памте и према којима се, као према капањима, равнамо. Требало би те обичне дане учинити необичним, обогатити их садржајем, тако да ти једни од њих не буде — сваки-кадашњи. Требало би свакодневно радити, а резултати ће се, прије или касније, показати.

600 РУДАРА У БУДВИ

За своје раднике и чланове њихових породица управа Алексиначких рудника отворила је прије неколико година одмаралиште које располаже са 55 лежаја и већником терасом.

Према ријечима управника Ђура Митића, ове сезоне је у одмаралишту љетовало око 600 радника. Цијена пансиона кретала се од 85 до 90 динара, док је ван сезоне знатно нижа и износи 55 динара.

На питање шта очекују од сlijedeće сезоне, Ђуро је изјавио да ће бити још боља. Адаптираће се неке просторије и повећати смјештајни капацитети.

М. Т.

СЛОВЕНСКА ПЛАЖА

СЛОВЕНСКА ПЛАЖА се налази у срцу Будве. То је, можда, риједан примјер на јадрану да се тако лијепа, пјешчана и вишеструко погодна плажа налази у самом граду, а да је, истовремено, привлачна и употребљива за купаче. Међутим, из године у годину, зато што нема идејно рјешење, и као плажа и као дио града, постаје по мало оно што су многи дјелови наше обале у више приморских мјеста постали: запуштена и за купање неупотребљива.

Сувише је, чини се, истицати колико је важно да се Словенска плажа спасе од такве „судбине“, јер оваква каква је сада, истакнимо то најједно, јесте, најближе речено, испод туристичког просјека, без најелементарнијих услова једнога плажа на данашњем степену развитка туристичке привреде код нас.

Оно што би, ипак, било најхитније и најобавезнije да се учини у овом тренутку јесте да се распише јавни конкурс за идејно рјешење ове плаже. Сигурни смо да би јој оно обезбиједило све оно што плажа треба да има, поготову са тако идејним положајем у градском насељу. Ту се, прије свега, мисли на то да се подигну они објекти без којих се не може замислити савремено опремљена плажа: комфорне кабине, бифе и ресторани, тушеви и санитарни чворови. То, даље, подразумијева обезбеђивање довољног броја чамаца и сандолина, бродића и јахти.

Јасно је да за такво рјешење плаже, односно за све оно што је побројано и оно што није, треба уложити велика средства. Најважније је да сада да се направи идејни пројекат, а касније нека се, по том пројекту, подиже објекат по објекату, плански и с пуно реда, а у изградњу плаже да се улаже онолико колико се може, или да то буде стално и у нечијој надлежности.

Само такав прилаз овом питању може да Словенску плажу подигне на виши ниво и уврсти је изгледом и свим оним чиме би она располагала у категорију плажа које задовољавају потребе и укус домаћих и страних туриста. А они, познати је од првог дана од када бораве овде, с правом захтијевају да имају чисту, уређену и комфорну плажу.

М. П.

Сад видимо колико треба да учимо

Бранка Вукићевић

Делегату Конгреса социјалистичке омладине Црне Горе Бранки Вукићевић поставили смо само једно питање:

— О чиму бисте говорили на Конгресу?

— Говорила бих о томе колико смо оправдали повјерење које нам је друштво у

казало, дајући нам могућност масовног учешћа у самоуправним тијелима друштвено-политичке заједница, у привреди и другдје. До недавно смо своју пасивност правдали тиме да нијесмо доволно заступљени у организацијама Скупштине, у форумима друштвено-политичких организација и свуда где се расправља и одлуčuje. Но, чини ми се да нијесмо у рад тих институција унијели ону свјежину која се од нас очекивала. Присуствују смо само формално. За то немамо кога кривiti осим себе. Сад тек видимо колико нам треба учити. Јер, да би се учествовало у одлучивању, треба познавати нашу самоуправни систем и друштвене проблеме. Добро ће нам доћи школа за самоуправљање која ускоро треба да почне са радом.

3

ЂУЗА РАДОВИЋ

Може се читати више пута узастопце

...ЈЕДАН ОД НАЈЉЕПШИХ КРАЈЕВА наше отаџбине јесте, несумњиво, онај дио Црногорског приморја који лежи од Будве до Спича. То су Паштровићи. Ту је од старине живјела породица Јубишића, где су се, како предање каже, још у XI столећу доселили из Херцеговине, с ријеке Јубишице, по којој су и добили своје име.

Паштровићи спадају у оне наше приморске општине које су за дugo времена, управо у току цијелих стољећа, сачувале скоро непромијењен свој начин живота и своје племенско уређење. Больје речено, ти сеоски колективи су, као што је случај са црногорским брдским племенима или са овим сеоским приморским општина- ма, послиje распада старе државне заједнице, под одређеним историјско-политичким условима, извјесне облике друштвеног живота, који су већ били на измаку и који су у другим нашим крајевима били даље превазиђени и замијењени новим друштвеним облицима, поново оживљавали и дugo остајали у њима. Томе су узроци били, углавном, издвојен и за- себан живот племена, слаба и недовољна размјена добра и, с њом у вези, заостао и на одређеном степену задржан и не- развијен привредни живот. Тако да, чак, ни у приморју, где је дотицај грађанске културе запада био лакши и јачи, није долазило до промјена и то због тога што се оvdje код словенских насеља јављао конзервативизам као средство националне борбе против туђе културе, туђег језика и разумљиво, у даљој линији, и као отпор не само против националног, него и против економског и социјалног поробљавања.

Паштровићи су, можда, најљепши пример тога дugo времена задржаног и продуженог патријархалног, племенског уређења са цијелом духовном и моралном структуром коју та- кво друштвено уређење има, а Стјепан Митров Јубишић је један од ријетких наших новијих писаца који тај живот приказује са много истинитости и са не мање књижевне љепоте...

Већина Јубишићних приповједака је дуга. Али, нигде да се нађе на празнорjeće — и то код писца који је толико полагао на ријеч, на језик, и од чега нису слободни често чи- много већи умјетници од Јубишића — нигде да склоп његове фразе заштобоњи, зазвучи празно, нигде да нађете на пукотину у коју би његов приповједачки ток понирао или се тањио или сплашивао. Толико је његово причање пуно, казивање степнато, нагомилано, једро, да при читању треба трошити пажњу на свакој реченици и скоро свакој ријечи. Због те особине човјек може читати Јубишића виши пута узастопце и да при сваком читању осjetи како његово интересовање расте и да сваки пут откриje нешто ново што је раније промакло његовој пажњи. Исто тако, Јубишић, великом бројем својих страница, може да се чита у одломцима, скочући с једног места на друго, — нарочито ка да су у питању они дијалози у којима има тако много конкретног, тако много кондензованог, и као умјетнички израз и као психологија, — може да се чита онако као што се то катkad radi с пјесмама, тје стих или строфа својом пуноћом дају цijelu емоцију и дјелују на нас, и онако издвојени, као цјелина. Није велики број писаца, и наших и страних, за које би се могло то исто рећи...

КОРАК У ВРЕДНОВАЊУ

ДВОР ЗА ПРОСЛАВУ 150-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА књижевника Стјепана Митрова Јубишића, који је формирао Социјалистички савез Црне Горе и родна му Будва, већ дуже времена ради на дефинисању програма овог значајног јубилеја наше културне историје. Предсједник Одбора за прославу ДОБРОСЛАВ ЂУЛАФИЋ, потпредсједник Савезног извршног вијења, недавно је информисао новинаре о садржају програма прославе и пословима који су у вези с тим урађени. Речено је да су и Одбор и његов Секретаријат до сада обавили обиман посао: у рад су укључене научне и културне институције у Црној Гори, поједини културни и научни радници већ раде на конкретним пословима, а Одбор ће предузети мјере да се у прославу укључе и други бројни фактори културног и јавног живота.

Иступајући пред представнике информативних гласила, ДОБРОСЛАВ ЂУЛАФИЋ је истакао неколико момената које треба да послуже јавности о Јубишином јубилеју и његовом обиљежавању. Он је, између остalog, рекао:

ДЈЕЛО ОД НАРОДА СВЕСТРАНО ПРИХВАЋЕНО

— Прославу 150-годишњице рођења Стјепана Митрова Јубишића организујемо као дио наше дуга и обавезе према овој историјској личности наше културне прошlosti. Истовремено, то је и повод за један корак даље у критичком вредновању ове личности и његовог дјела.

Стјепан Митров Јубишић спада у ред несумњивих великана писања ријечи у нас, зачетник је модерне црногорске прозе која је кроз стогодишњи период, од његове појаве до наших дана, стално ишла узлазном линијом да би нашу културну баштину обогатила дјелима трајне вријednosti.

Говорећи о особеностима Јубишиног књижевног дјела, Доброслав Ђулафић је истакао:

— Јубишино књижевно дјело подудара се временски са годинама буђења и афирмације наше националне свјести, тежње ка заједницству југословенских народа, с годинама самопотврђивања и афирмације на свјетској сцени. Његово дјело израз је не само слободарских тешњи црногорског народа, већ и патриотских осјећања самог Јубишића. Кроз то дјело — снажно и аутентично — проговорио је човјек овог поднебља, дошао је до пута изражавајући слободарство, осјећање за правду, отпор тиранiji. Због тога ово је дјело непосредно инспирисано осјећањима и дјелом народа, од народа тако свестрано и прихваћено. Оно није само вршило утицај на будуће генерације књижевних стваралаца, оно је снагом своје поруке утицало и на сам народ, доприносећи афирмацији његове свјести о себи, свом историјском континуитету и мјесту међу народима. Својим моралним димензијама, оно је, напајајући се на најautentичнијим етичким традицијама народа, у том смислу дјеловало на будуће генерације.

Стјепан Митров Јубишић био је такође истакнута личност на политичкој сцени свога времена. Доброслав Ђулафић о томе каже:

— Дјелујући у врло сложеним, противречним условима, на подручју на коме су се драстично укрштали различити и често веома супротни историјски интереси, Јубишић је као народни заступник свог краja у основи повлачио мудре политичке потезе. Међутим, ближе анализе треба да покажу да ли је увијек успијевао да одоли искушенима тренутка и колико је правио превиде у односу на даљи ток историје. Његова политичка активност противречна је у мјери у којој су противречне и околности у којима је он дјеловао. Може се рећи да је она у својој основи мотивисана народним интересима, али понекад је оптерећена и замућивана процјенама тог интереса. И као што се у најбољим случајевима стања знак једнакости између његовог дјела и његовог дјеловања, исто тако, на тренутке, понекад от онога зашто се Јубишић залагао на јавној сцени као политичар стоји у раскораку са његовим дјелом.

ПРЕДСТОЈИ ОБЈЕКТИВНА НАУЧНА АНАЛИЗА

Познато је да Јубишино дјело није до данас вредновано онако како то захтијева критерији друштва које има јасну марксистичку оријентацију у свим областима па и у области књижевног наслеђа. Имајући то у виду Доброслав Ђулафић истиче:

— Много мање, нажалост, бавили смо се објективним марксистичким про- сушивањем Јубишићног политичког аналажовања у сложеним историјским околностима тога доба. Због тога тек предстоји свестрана марксистичка оцјена његовог политичког дјеловања послије које ће оно добити онај третман који му заиста одговара. Објективна научна анализа тог дјеловања — руковођена до- следним марксистичким критеријима, анализа и времена у коме је он дјеловао и његово понашање у том времену није само дуг према овој крупној и сложеној личности наше прошlosti, то је и дио наше дуга и обавезе према црногорском наслеђу уопште.

Прослава, како је Одбор организује и конципира, прилика је и обавеза да се поспиши активност да Јубишићу књижевној дјелу буде јаче и свестранije вредновано и да се адекватније приближи нашој савремености, а и да Јубишићу политичко-историјска улога буде објективније, прецизније и савремено истражена. У вези с тим Доброслав Ђулафић је рекао:

— Прославе као што је ова не смју се сводити на пухо пазdravичarство и некритичко славље. Оне морају бити конкретан, допринос политичком, марксистичком вредновању наслеђа и личности у њој. Развијање нагомиланих мотива и шпекулација с тим наслеђем од нашем друштву туђих идеологија, сагledavaњe и афирмација истинских вријednosti које су се налазиле и налaze на узлазној линији друштвеног развоја, у функцији прогреса — то је обавеза културне, научне и политичке мисли нашег самоуправног социјалистичког друштва.

Том задатку мислим да и програм ове прославе треба да буде подређен, рекао је на kraju свог излагања пред новинарима Доброслав Ђулафић.

СИМПОЗИЈУМ ДО КРАЈА 1975. ГОДИНЕ

Програм прославе 150-годишњице рођења Стјепана Митрова Јубишића обијман је, садржајан и разноврstan. Најобимнији његов дио представља критичко издање Јубишићних целокупних дјела. Др Бранко Павићević, предсједник Друштва за науку и умјетnost Црне Горе, казао је да се на том одговорном задатку већ ради, али, с обзиром да је то врло обиман посао, требаће дуже времена да се оконча. Друштво је ангажовало неколико врсних познавалаца Јубишићног дјела међу научним радницима да у архивима Задра, Беча и Zagreba потраже и проуче све оно што се односи на живот, рад и стваралаштво Јубишића, а што би требало да буде од користи за свеобuhватno проучавање његове личности. Павићević је потврдио да ће се симпозијум о Јубишићу одржати крајем 1975. године, а то ће бити догађај од непроцењиве користи за комплетну оцјену Јубишића као књижевника, политичара и ствараца уопште.

ЉУБИШНО ДЈЕЛО НИЈЕ САМО УТИЦАЛО НА БУДУЋЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ КЊИЖЕВНИХ СТВАРАЛАЦА, ВЕЋ ЈЕ СНАГОМ СВОЈЕ ПОРУКЕ УТИЦАЛО И НА САМ НАРОД, ДОПРИНОСЕЋИ АФИРМАЦИЈИ ЊЕГОВЕ СВИЈЕСТИ О СЕБИ И СВОМ МЈЕСТУ МЕЂУ НАРОДИМА

Књижевник Радослав Ротковић из Титограда је на овом скупу иступио са саопштењем које се односи на крштене име Љубишино. Наиме, Радослав Ротковић је у књизи рођених из времена рођења Љубишиног пронашао да је име књижевника у њој уписано као — Стефан. Открио је да се и сам Љубиша у два наредна потписивао тако, и то на двјема књигама које су издате за његова живота. Ротковић је прутумачио одакле то да се његово име писало различито. Љубиша се готово редовно потписивао скраћено: Ст. М. Љубиша. Скраћеница имала тумачила се различито, зависно од тога где је књижевник у одређеном тренутку живио: да ли у Задру, Загребу, Бечу или Будви. Но, непобитно је утврђено да му је право име било Стефан и да га од сада тако треба и називати и име му тако писати.

„КАЊОШ МАЦЕДОНОВИЋ“ НА ДРОБНОМ ПИЈЕСКУ?

Програм прославе обавезује листове и часописе да прилозима о Љубиши дају допринос овој прослави. „Овдје“ и „Стварање“ посветиће по један комплет

тан број Љубиши. У Будви ће се уредити гроб књижевника, а вајар Стеван Лукетић израдиће бисту књижевника која ће се поставити у Будви. Обавеза Будве је да адаптира родну кућу Љубишину и да се у њој отвори меморијални музеј који ће на једном мјесту сабрати све оно што се односи на живот и дјело овог Будванина. Тиме ће се његов родни град на најбољи начин одужити књижевнику и културном наслеђу везаном за име овог великана.

Одбор сутереша да се и у другим срединама и мјестима Црне Горе пригодним манифестијама обиљежи овај значајан јубилеј наше културне прошlosti. Поред академија, које ће бити посвећене Љубиши, обавеза школа и других образовних установа биће да, путем конкурса и такмишења подстакну младе да што боље упознају ову личност. Сутересаће се да се у Титограду и још неким мјестима улице назову именом књижевника, а проучиће се могућност да се по водом овог јубилеја издају серије пригодног марaka.

Интересантан и значајан посао представља извођење драматизације „Кањош Мацедоновића“ на плажи Дробни Пијесак, на мјесту одакле су паштровски главари послали Кањошу да се сијече са Фурлном. У ствари, то не би била драматизација рађена искључиво по приповиједи „Кањош Мацедоновић“, већ би се ослњијала и на остала Љубишина дјела, али би основни мотив био „Кањош“. Уколико се тај пројекат оствари, извођење „Кањош Мацедоновића“ на Дробном Пијеску постало би традиционално, а приредба би постала једна од водећих у оквиру програма „Игре југа“.

Д. НОВАКОВИЋ

ВЕЛИБОР ГЛИГОРИЋ

ОГЛЕДАЛО НАРОДНОГ ЖИВОТА

... КАО ГЛАВНО У САДРЖИНИ ЉУБИШНОГ књижевног дјела стоји народна етика. Њаво је прије витешког морала, људског поноса, чистољубља, поштета, карактерног држања као највише људске вриједности, које су спонтано, природно избјеле из простог пуха који је ове вриједности цијенио више него живот. Љубиша се труђио да у својим приповијеткама изнесе срж народног живота, да се у њима огледа биће народа. У аутобиографији рекао је да су његове приповијести „омилиле с чистоће језика, с народнијим одлика, и стога што су ослободиле народа нашега“.

СЛИКАО ЈЕ ЉУДЕ КАКВИ СУ У ДОБРУ И ЗЛУ

И, заиста, Љубиша, кад се појавио у књижевности, био је објерукче примљен у читалачкој публици, а нарочито од оних писаца који су били одушевљени и фанатични следбеници Вука Каракића. Уредништво часописа „Отаџбина“ у једној биљешци, појом је пропратило објаву његове приповијетке, назвало га је „Његошевом у прози“. И поред круног значаја појаве Стјепана Митрова Љубише, и поред његове ријетке и изузетне књижевне вриједности у доби кад се развијао процес дубоког прелома, прелаза из народне у писану књижевност, илак је у овом одушевљењу часописа „Отаџбине“ било претпостављање.

Љубишин књижевни рад обиљежавао је прелаз из усмене народне књижевности у писану, али и у историје, и прелаз из књижевности романтизма у књижевност реализма. Часопис „Стражас“ даје посводом смрти Стјепана Митрова Љубише једну

запамтљиву биљешку. „Пред своју смрт“, каже се у тој биљешци, „послао је једну своју новелу за „Стражас“ која новела показује покojникову јаку тежњу за реалистичком књижевношћу“. Ова Љубишина тежња изразила се у свима његовим приповијеткама. Сличао је људе онакве какви су у добру и злу, приказивао је догађаје у животу, описујући вјерно околности у којима су они извијали и животне противречности које су их пратиле.

Они који су вољели и високо цијенили Љубишино књижевно дјело били су прикупљени да се боре против оне критике која је с предубијењем и са скептом прилагила оцену Љубишиног књижевног стварања, сумњајући, чак, и у његову оригиналност. Јован Скерлић се с предубијењем и једнострano односio према књижевном раду Стјепана Митрова Љубише и неоправдано му умањио како књижевни значај тако и књижевну вријednost. Он га је свео на етнографско-лексиколошког приповједача из Вукове школе драгог филозофика и корисног фолклористика, па полукњижевног писца који није успио да савлада свој велики и драгоцен, али још сирови и несрћени материјал. Ова преоштра и неправедна Скерлићева оцјена потекла је, по свој пријаци, из Скерлићевог става према конзервативним политичким, друштвеним и књижевним погледима Стјепана Митрова Љубише, који су били у односу на друштвени културни разvитak назадни. Може се претпостaviti да је на Скерлићеву субјективну и пристрасну оцјenu o Љубiшинom књижевном раду утицао и Љубiшин politički rad, његov kompromisni i oporturnistički stav prema Austriji.

Недић је за Љубишин језик рекао: „И да ће Љубиша у својим приповијеткама неманичега другог, језик би његов сам био неоцењива добит и ста вио би га у ред великих писаца српских, оних у којима нам се вала учити како се пише српски језиком“. Скерлић је Љубишин језик стављао у исти ред с Његошевим. Љубиша је придавао огроман значај улоги језика у народном животу и књижевности. Имао је необично развијен слух за језик, веома развијено осећање за његову оригиналност, лепоту и пластику. У његовом језику огледа се и народна поезија и народна психологија. Основни карактер, природна индивидуалност једног народа могла би се прочитати из његовог језика. Тај језик је кријат животом, сликама из живота које имају своју оригиналну особеност и обоеност. Љубиша је унапре обиље ријечи непосредно из народног живота, из живота свога родног краја у књижевност. Поједине његове пречице, нарочито из циклуса „Причаница Вука Дојчевића“, тешко је читати без коментара, јер је језик специфично покрајински, а уз то брижљиво и пасионарно изграђиван из народних традиција и оних најстаријих...

Појава Стјепана Митрова Љубише потекла је из револуционарног покрета Вука Каракића. Љубишин књижевни рад садржи све одлике тога покрета. Он садржи и оне тенденције Вука Каракића изражене у његовој револуцији да литература буде вјерно огледало народног живота и његове стварности...

Заблуде и заслуге

Др ВИДО ЛАТКОВИЋ

... ЉУБИШНА ОСНОВНА ПОЛИТИЧКА СХВАТАЊА формирала су се око 1848. године. Револуционарно време било је захватило Боку Которску. У том „махнитим годинама“, како је то пријеме окарактерисао рисански прота Вук Поповић, испољило су се различите тежње код различних друштвених слојева у Боки. Однађена градска аристократија, још увијек врло утицајна, јер је економски била најјача, пријељивала је обнову Млетачке Републике и поновно успостављање њене власти над цијелим нашим приморјем. Тиме је држава дошла до Треста до Бара. У цијелом ослободилачком покрету сјеверне Италије, тај друштвени слој код нас уочавао је само реакционарне тенденције десног крила тог покрета, и ослобођење Италије испод аустријског јарма сквацило искључиво као тежњу да се повраћају стари млетачки феудално-аристократски поредак. Сеоске општине дуж прногорске границе тежиле су потпуно ослобођењу и од Аустрије и од новамирене Млетачке Републике и припајању слободној Црној Гори. Ту тежњу је подржавало и околно црногорско сељаштво; Његошев ујак, његушки капетан Лазар Пророковић, био је најистакнутији представник тих тежњи и у том смјеру је широј јејан рукописни летак међу бокешким сељацима. Већина становништва у Боки, и сељаштва и ситног грађанства,

сматрала је да је у том тренутку најбоље могуће рјешење уставна аустријска монархија, па федерativno основи, у чијим би оквирима сиј. Јужни Словени сачинили посебну Федералну јединицу са широком самоуправом. То гледиште је побиједило на једној скupštini представника свих бококоторских општина, одржаној у Нерасту 1848. године, којој је и млади Љубиша присуствовао.

РАЗМИМОИЛАЖЕЊЕ СА НАРОДНОМ СТРАНКОМ

И Љубиша је очевидно, сматрао да је у том тренутку најбоље могуће рјешење аустријске монархије пружајући доволно могућности његовим земљашима и за економски, и за социјални, и за национални разvитak, и да у том тренутку болиха могућности није било. Са таквим политичким идејама Љубиша 1861. улази у Далматински сабор и члан Јужног књижевног вијећа у Бечу. Он је тада био за федералистичко уређење монархије и, у вези с тим, за припајање Далмације Хрватској и Славонији. Такав став био је диктован, прије свега, још увијек акутном опасношћу пропадања италијанског утицаја преко старијих слојева грађанства у народне масе сјеверне и јужне Далмације. То старије грађанство чинило је такозвану аутономашку странку, која је тра-

ила да Далмација и даље остане као засебна аутономна област, и тако обезбиједи себи пресудан утицај у тој по крајини, и економски и политички. Ка да је током шездесетих година српскохрватска народна странка добила већину у Далматинском сабору, акутност ове опасности била је преbrojena. Но, упоредо с тим јачањем народне странке иде и заштитравање супротности између интереса хrvatske и интереса срpske буржуазије у Аустрији и сукобљавање великохрватских и великосрпских тенденција у Далмацији. Услед тога се Љубишина све више удаљава од својих ранијих федералистичких схватања у питању конфедералног припајања Далмације Хрватској, приближавајући се схватањима аутономија, а у питању општег уређења монархије пристаје уз централističku настојања бечке владе. Преокрет је нарочито јасан послије 1872. године. Тиме се све више замјеђира хrvatskim и чешким федералистима. Дошло је, прво, до размештаја са војводством народне странке, а 1876. до поништавања његовог мандата за сабор и до бучног избацивања из сабора, коме је до тога тренутка био председник. Непосредан повод за необично оштре нападе првака народне странке противу Љубишића било је Љубишићу учешће у концепцијонираном друштву за грађење жељезнице Сплит — Шибеник. Мада је

и даље остао члан Јаревинског вијећа у Бечу, ипак је ова афера јако дјеловала на Љубишића и убрзала је његову смрт.

ТУМАЧ ТЕЖЊИ НАРОДНИХ МАСА

Као бококоторски представник у Далматинском сабору и члан Јаревинског вијећа у Бечу, Љубишић је гледао да што више ситних практичних користи извођује за свој заједницу, да колико толико побољша економски положај Боке и Бокеља. Али је нарочито настојао да, с једне стране, код својих саплеменника и Бокеља уопште развије разумijevanje за једну ширу националну заједницу и подстиче осјећање националног поноса, а, с друге стране, да покаже шта његови земљаци уносе у ту заједницу, и најзад да поједионосно докрајчи вјековну борбу против түништве...

Не треба заборавити да је и у разнијој Млетачкој Републици и у осталој Аустрији опасност од однађивања наших народних народних народних маса, нарочито у пријорју, била заиста веома велика и акутна, и да су Љубишићне заслуге за развијање патриотских осјећања и националног поноса биле знатне. У том погледу он је дјеловао и као политичар, али нарочито као притовједац, и у томе је вјеран тумач тежњи народних маса...

ИЗГРАДЊА ШКОЛЕ У БУДВИ

УСКОРО КАМЕН ТЕМЕЉАЦ?

ЗГРАДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“ у Будви не испуњава ни приближне услове за нормално одвијање наставе. Познато је да она и није прављена за школу, па ни бројне адаптације, које су касније вршene у њој, нијесу могле да дотрајали и нефункционални објекат прилагоде потребама савремене школе. Поред тога, прилиј ученици је толики да је расположиви школски простор постао сувише мали, односно, рачунајући по једном ученику, испод доње је границе педагошки утврђеног норматива. Уз све то, зграда се налази у најпрометнијем дијелу града, таorceи, на улици, без двора и другог простора, потребног за спортске активности ученика. Због свега тога, изградња нове школске зграде на погоднијој локацији постала је друштвена неопходност.

ИЗВОРИ СРЕДСТАВА

Крајем 1973. године, за изградњу школског центра у Будви и дома културе — спомен дома у Петровцу, расписан је мјесни самодопринос за територију општине Будва, за vrijeme od 1. јануара 1974. до 31. децембра 1978. године.

У Одлуци Скупштине општине помињу се пет врста самодоприноса, и то: на нето лични доходак по стопама 1,3%, 5% и 7%; на лични доходак од попривредне дјелатности, по стопи од 10%; на лични доходак од самосталног вршења занатских и других привредних и непривредних дјелатности, по стопи од 3%; на приход од имовине и имовинских права 3% и 5%; на нето личне и по родничне пензије, по стопи од 1%.

Приходи остварени на овај начин дијеле се тако, што се 75% издваја за изградњу школског центра у Будви, а 25% за изградњу дома културе — спомен дома у Петровцу. Уплаћена самодоприноса тече од 1. јануара 1974. године, па се рачуна да се изградња школског центра, односно осмогодишње школе у Будви крајем текуће године прикупити око 1.100.000,00 динара.

У циљу изналажења других вида допунских средстава за школски центар, конкретије речено за школу, повећана је збирна стопа пореза из личног доходка за 2%, и то, такође, од 1. јануара 1974. године, од чега се, крајем 1974. године очекују средстава у износу од 1.820.000,00 динара.

За инвестициону изградњу, тачније за изградњу школске зграде Основна школа „Стефан Митров Љубишић“ из Будве, за неколико последњих година, извојила је близу 4.000.000,00 динара.

Према томе, садашњи извори из којих се остварују средстава за изградњу школског центра (у првој фази изградња основне школе) у Будви јесу мјесни самодопринос, повећање збирне стопе пореза из личног доходка за 2% и средства, која је обезбиједила основну школу „Стефан Митров Љубишић“.

Рачуна се да из ових извора до краја 1974. године треба очекивати око 7.000.000,00 динара.

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ: ЖЋИСЛАВ Ј. ЗЈЕЛИНСКИ

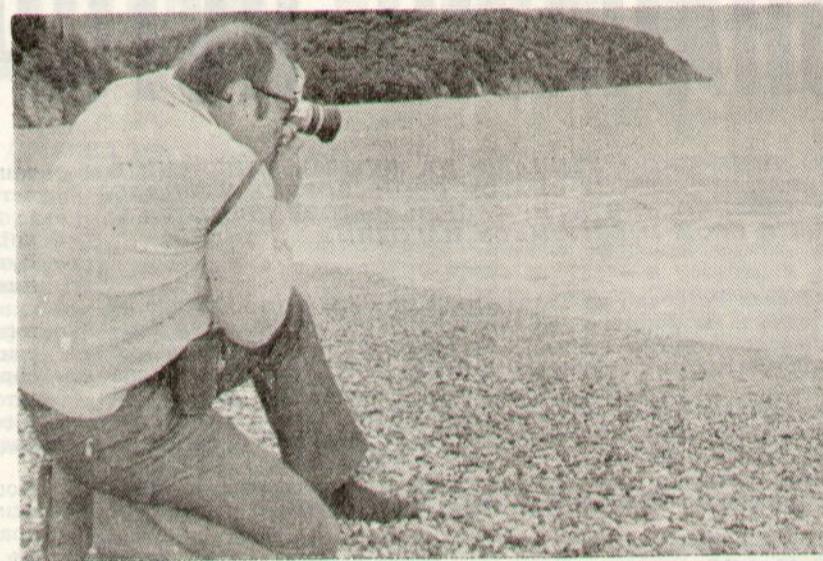
Југославија — то је моја љубав!

Жђислав Ј. Зјелински (на слици), доктор ветеринарне и пасионарни фотоаматер из пољског града Вроцлава, један је од великих пријатеља Југославије. Не само да воли нају земљу, њене природне љепоте, људе, обичаје, фолклор, пашу архитектуру и историјску прошлост, већ он свим својим бићем настоји да ту своју неизмеђују љубав путем слике и ријечи пренесе и на друге своје суграђане.

Овог симпатичног четрдесетогодишњака сасвим случајно смо упознали крајем прошлог мјесеца у хотелу „Парк“ у Будви, где је проводио петнаестодневни наградни одмор. То је његов други наградни боравак у Југославији који му је додијелио Биро за техничко-трговинску размјену при Југословенском посланству у знак признања за изложбе слика на тему: Југославија. У Вроцлаву, Варшави и другим већим градовима Пољске излагао је велики број фотографија формата 40 x 50 cm на којима су приказане природне љепоте далматинских острва.

Иначе, Зјелински за собом већ има десет самосталних изложби у Пољској. Његове су слике такође заузимале истакнута мјеста на око тридесет међународних изложби широм Европе и Аустралије, на Борнеју и у другим крајевима свијета. На Борнеју који се одржава у Задру на тему: „Човјек и море“ учествовао је два пута и оба пута освојио висока признања.

— Сва моја осјећања усмјерена су на Југославију зато што ту земљу волим, а ево зашто. Југославија је за мене најљепша земља у којој живе најсимпатичнији људи на свијету. То нијесу само празне ријечи. За то имам и аргументе. Југословенци су темпераментни људи као и Пољаци. То, вјероватно, долази отуда што имамо сличну прошlost, затим простородачност, непосредност, гостопримство и још много заједничких особина које доприносе пуном разумијевању између наших људи. То је што се тиче људи. А крај! За мене је Југославија ёсенција најатрактивнијих туристичких мјендана. Ту су на једном мјесту сабране веома животисне природне љепоте. На примjer, овде у Црној Гори суједи су море с прекрасним бисерним плаџама и високи планински вијеници са су-

На Словенској плаžи: Зјелински у акцији

ровим стрмим стијенама. За нас сјеверњаке интересантан је егзотични биљни свијет: смоква, винова лоза, агава, палма, ма-слина, лимун, поморанџа... Разноврсност архитектуре такође ме интересује и привлачи — почев од римске, венецијанске, барока до ове модерне, такође не мање занимљиве архитектуре, као што је ова код вас у Будви.

Посебно ме очарава југословенски фолклор, који није онај из музеја, као што је пољски. То је живи фолклор. Те ваше дивне народне пјесме пјевају се свакога дана: на улици, у кафани, на свечаностима. Та живописна народна ношња такође се среће на улицама Цетиња, Дубровника, Сарајева... Ето, због свега тога волим Југославију — она је моја љубав! — завршије своју причу наш саговорник.

„Да Југославија је моја љубав!“ — поново је још неколико пута Жђислав Зјелински, али смо, из нашег даљег разговора с њим, сазнали да, као што то бива у свакој тако и у овој његовој љубави има доста срећних дана, али и омиш који су гори. На примјер: кад нема сунца или непрекидно лије киша, као што је било после десетак дана септембра, па мора сједjetи у соби. Односно: кад нема аутобуса у вријеме кад њему одговара, те не може да се задржи у Перасту колико му је потребно. Када му се догоди непријатност као у Старом Бару, где је нашао на полувијаног човјека, који му није дозволио да сними интересантан споменик културе. Кад види у проспекту предузећа „Авале“ да су на карти Европе неки пољски градови уписаны на њемачком језику: Гдањск — Данцинг, Познањ — Позењ и сл. То су краткотрајни тренуци разочарења у његову вељку љубав.

Владимир СТАНИШИЋ

О ОСТАЛИМ ПИТАЊИМА У ВЕЗИ ИЗГРАДЊЕ ОСМОГОДИШЊЕ ШКОЛЕ

Локација њеве осмогодишње школе решена је генералним урбанистичким планом у склопу будућег школског центра. Колико се зна, плац за школу још није и мовинско-правно регулисан. Очекује се да ће се то ускоро решити.

У међувремену, изграђен је пројекат будуће осмогодишње школе, који је прилагођен тренутним потребама развоја основног образовања и васпитања у Будви. Наравно, идејни пројекат је, такође, водио рачуна да у доволјнијим захтјевима савремене школе, односно да обезбиједи такав школски објекат, који ће и ентеријерно и екстеријерно створити погодне услове за осавремењивање наставе, као и за правилан и потпун одгој ученика. Кончани пројекат школе изградио је Републички завод за урбанизам, а стајао је 850.000,00 динара.

Према овом пројекту, нова школа треба да има 24 стандардно опремљена одјељења, музички и физичко-хемијске кабинете, библиотеку

ТУРИСТИЧКЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

Конгреси на — наш начин

У ТУРИСТИЧКОЈ ПРИВРЕДИ конгресни туризам заузима посебно место. Окупљање пословних људи ради договора, разматрање стајешких проблема и слично, по правилу за туризам значи добар посао. Јер, људи уз обављање послова жеље и да се одморе, приведу, да боравак искористе да би видјели и упознали нове крајеве, што значи да су ти гости по правилу „боље платите“.

Постоје мјеста која су за такву врсту туризма на одређени начин специјализована. Друга, опет, улазу на погоне да путем оваквих пословних скупова продуже сезону и повећају промет.

Овакви скupovi значе и добру реклами за мјесто. Средства јавног информисања редовно биљеже таква окупљања, а није беззначајно и то што већина учесника у одређеном мјесту долазе први пут, па стечене утицеје преносе својим рођацима, пријатељима и сарадницима. Ако су ти утицеји били позитивни, не треба много објашњавати да је то добра реклама граду — домаћину и, што је посебно значајно, један од најјеftијих видова пропаганде.

Учењи се на искustvima других, и наши туристиčki и угоститељski radnici ulaze напоре да се у Будви, Петровцу или Светом Стефану организује што више takvih пословnih skupova. Budva, na primjer, ima za tu vrsnu turizma niz prednosti: raspolaže smjesta za kapacitetima, moguće je obesbiđediti i prostorije za istovremeni rad više desetina osoba, a ne treba prenemiti i odlične učilišne ugovore u kojima se može učiti i učiti. To je posesno важно kad se radi o predsezoni i posezoni, kada svih koji dolaze prijelikuju da ih послужi lijepljeno prijemno, i da borački ikoristite da bi osjetili charme mediteranskog podneblja.

У нашим жељама да постигнемо добар посао често заборавимо да проанализирамо могућности организovanja određenog skupa. Pred mogućnostima zarade prenебрегнемо dosta-toga temu tretira da prednosti pri odličivanju pri-

хvatana ili neprihvatanja posla. I kad dođe trenutak da izvršimo naše obaveze onda nastaju problemi koje je ne moguće riješiti, jednostavno zbog toga što za to ne postoje uslovi.

Načinjene i najbolji primjer za to je nedavno održani konгрес хирургa Југославијe. Naši ugostitelji prihvatali su organizovanje tog skupa na koji je već u prilogovima bio najavljen dolazak osam stotina lekara uvezanih stručnjaka. Šta smo tu morali znati a o čemu niješmo vodili rачuna? Ako smo se obavezali da vremenski smjestiti u hotel sa visokim konforom i servisom, onda smo tu obavezu morali da izvršimo. Kad je već skup počeo, a vidjeli smo da smo već na početku omamluli, morali smo ugraditi sve što je bilo u našoj mogni da već učinjene propuste "vadimo" bojom organizacijom drugih naših obaveza. A stečeli smo utisak da smo mi ihli iz greške u grešku. Kako se Konгрес održavao u sali Doma kultture, a većina gostišta bila smještena u novom kompleksu hotela na Словенској плаžи и u Bečićima, vremenske prilike nijesu nam bile naklonjene, mi smo se tek drugi dan cijetili da obesbiđimo prevoz od hotela do sale i obratno. Istorijema masovna posjećenost turista i učesnika Konгресa pomjerila nas je do te mjeri da smo često padaći na ispitnu i kao ugostitelji! Zaboravili smo da su ti posjetnici очekivali da svaki večer dožive nešto novo u zabavi, razondi...

Konгрес ne organizuje pojedinačni ili jedan hotel, već cijelo mjesto. A ako je tako — a to je činjenica — onda smo praviljno načinjene i važne stvari: da smo za organizovanje ovako značajnog skupa morali svi da budemo zainteresovani. Nije to bila samo obaveza „Avale“, već i Turističkog društva, Turističkog saveza, Kulturnog centra, „Montenegro turista“, „Atlasa“, „Kompas“ i svih drugih. Jer, u pitanju je, u takvim prilikama, renume i prestiž Budve.

Драгослав Новаковић

ОДРЖАНО ВИШЕ ЗНАЧАЈНИХ СКУПОВА

У СЕПТЕМБРУ И ПРВИХ ДАНА ОКТОБРА као гости имали смо неколико стотина хирурга и научних радника који су се бавили проучавањем историје здравствене културе Црне Горе. Сви они боравили су по неколико дана у нашем граду, као учесници или гости разних конгреса и скупова. Међу њима биле су бројни академици, професори универзитета, научни радници, познати хирурги, конструктори мостова, фабричких хала, велелепних стамбених зграда и других здана.

О томе чиме су се они бавили за вријеме боравка у Будви, редовно је обавјештавана југословенска јавност, па се о Будви љишних септембарских дана више слушало него у „шпицу“ лета.

КОНГРЕС ХИРУРГА

НА КОНГРЕС ХИРУРГА ЈУГОСЛАВИЈЕ пристигло је преко шест стотина лекара, професора, академика и других специјалиста из области медицине. Од 25. до 28. септембра, колико је Конгрес трајао, поднисето је преко пет стотина реферата који су се првенствено бавили питањем урођених мана срца и крвних судова, затим урођеним манама централног нервног система и грудног коша и урођеним аномалијама мокраћног система.

Конгрес је одржан под покровитељством предсједника Предсједништва Скупштине СР Црне Горе ВЕЉКА МИЛАТОВИЋА. Поздрављајући учеснике овог еминентног скупа, предсједник Милатовић је истакао да су постигнути импресивни резултати у развоју и модернизацији здравствене службе, и да је заједница увијек поклањала дужну пажњу здравственој заштити. Обраћајући се учесницима Конгреса, он је, између остalog, рекао: „Љекарски појиз је текаж и одговоран, алијако је смисао људског у томе да се чини добро за другство и човјека, онда ниједна друга професија нема такву привилегију — доживјети најљепшу накнаду за сва самоодрицања у задовољству које причинава успех и сазнање да се спасава људски живот.“

Др Бранко Зотовић, новонаизабрани предсједник Удружења хирурга Југославије, на крају рада Конгреса нам је изјавио: „Овај Конгрес представљао је једну врсту смотре нашихrenomiranih медицинских кућа, с једне стране, а, с друге стране, на њему су дошли до изражаваји напори хируршких пунктова ван ових великих центара за усвајањем метода којим се користи урођене малформације. То је, уједно, оно најважније што је практично да овај скуп мајстора хируршког скапла.“

Хирурзи су нашли времена да обиђу неке центре на Црногорском приморју, били су гости предсједника Скупштине општине и, све у свему однијели

су пријатне утиске из нашег града. Као непријатна успомена за њих је било кишно вријеме.

ПУТЕВИ НОВОГ ГРАЂЕВИНАРСТВА

ОД 30. СЕПТЕМБРА ДО 5. ОКТОБРА у Будви су, под покровитељством МАРКА ОРЛАНДИЋА, предсједника Извршног вijeћa Црне Горе одржани V Конгрес Југословенског друштва грађевинских конструктора и III Конгреса друштва за сеизмичко грађевинарство. На овај конгрес, којима је присуствовајуо око 500 најеминентнијих инжењера — конструктора Југославије, поднесено је преко сто реферата и приказано десетак стручних филмова из ове области.

У раду Конгреса учествовали су и представници из СССР-а, САД, Источне и Западне Њемачке, Румуније, Мађарске, Чехословачке, Италије и Турске.

Друштво конструктора анализирало је досадашњи рад и дало смјернице за наредни период. На овом Конгресу се чуло да наши конструктори морају убудуће своја достигнућа више него до сада да пласирају, а не да их „чувају“ у анонимности.

По мишљењу инжењера Стојана Динића, секретара Друштва конструктора Југославије, ово је до сада најспјелији конгрес, како по броју реферата и масовног учешћа у дискусији тако и по броју учесника. „Конгрес у Будви“ — истакао је инжењер Динић — „значајна је манифестација, јер омогућује конструкторима да прикажу своја достигнућа“.

домаћим и страним стручњацима. Поред оног што је до сада постигнуто у области грађевинства, на Конгресу су презентирана нова конструкцијска рјешења, која омогућавају економичнију изградњу а за то је наша првобитна посебна заинтересованост. Искуства послује великих земљотреса говоре да се у будућности мора посветити много већа пажња сеизмичком грађевинарству, те се с правом може очекивати да наше грађевинарство у будућности буде ослобођено од стихије“.

На Конгресу су посебно запажени реферати који обрађују област монтажне стамбене изградње, што је од изузетног интереса за наше услове, с обзиром на потребе стамбене изградње код нас.

СКУП ДРУШТВА ЗА ИСТОРИЈУ ЗДРАВСТВЕНЕ КУЛТУРЕ

ПОСЕБНО ИНТЕРЕСАНТАН СКУП био је 24. састанак Друштва за историју здравствене културе Југославије. Академици, професори универзитета, лекари, филманеути и историчари расправљали су о историји здравствене културе Црне Горе до 1941. године и о здравственој култури у Народнослободилачком рату. Подните је шездесет реферата и саопштења, а значај скупа био је још у томе што је овом приликом основано Друштво за историју здравствене културе Црне Горе.

Др Бранислав Пешчић рекао нам је да су на овом скупу приступавали научни радници из свих наших република и покрајина, и да су се сви бавили проблемом историје здравствене културе Црне Горе. Ти реферати и саопштења послужије као солидна основа за даље проучавање историје здравствене културе на подручју ове Републике, а њихова посебна вриједност је у томе што су их радили наши познати научни радници. Сви ови радови значајни су и због тога што се ова научна област изузев узгредно код нас до сада није проучавала. Од сада ће о томе бринути чланови новоформираног Друштва за историју здравствене културе Црне Горе који су изабрани као редовни и дописни чланови.

Д. Н. — В. С.

ЛИКОВНИ ЖИВОТ

ЧЕРМАК У МОДЕРНОЈ ГАЛЕРИЈИ

Модерна галерија нас из мјесеца у мјесец изненадије добром изложбама међу којима посебну пажњу заслужује и изложба Јарослава Чермака, једног од највећих чешких сликара из 19. вијека, чије животно дјело говори о Црној Гори. Посебно су га привлачили ликови младих Црногорки, које уз мушкарце, носе савтерет тегобног живота. На ту тему чуveno му је платно „Жена прогнаница“, инспирисано женом која стоји на улазу у пећину где се налазе њен рањени муж и нејако дијете.

Чермак: Црногорска мадона

Чермак: Црногорска мадона

Изложба Јарослава Чермака, као дио програма културне сарадње између Југославије и Чехословачке, важан је подстицај за даље развијање пријатељских односа између наших земаља.

Станко Паповић

Изложба Александра Ђоновића

Александар — Алек Ђоновић живи и ради у Аранђеловцу. О њему као истакнутом сликару са пуно хвале писали су, између осталих, Меша Селимовић, Др Бранко Гавела, Нада Маринковић, Марко Валечић, Роберт Патић и други.

У сликама Ђоновића открива се најмајућији свијет — живот у зачеју, раслојавање нечега што је у кретању, нешто што хоће да се крене из набуреле опне. Ђоновић свијет види и до-

живљава најчешће у црвеној — као ватру, крв, као нешто што треба да експлодира.

Ђоновић нам је презентирао тридесет и пет радова који су у поставци складно експонирани у галерији „Санта Марија“, чија се дјелатност овог дугог културног топлог љета завршава, а отвориће врата поново почетком туристичке сезоне у априлу 1975. године.

С. Д.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

Законом о угоститељској дјелатности („Службени лист СРЦГ“, број 22/74) прописани су услови под којима домаћинства могу пружати услуге смјештја (издавање лежаја путницима и туристима).

Према овом Закону, сви вршиоци угоститељских услуга дужни су усклаđiti своје пословање са одредбама овог Закона у року од шест мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

У вези с предњим, обавјештавају се домаћинства која се баве или желе да се баве пружањем услуга смјештја путницима и туристима да поднесу захтјев Скупштини општине Будва — Одјељењу за привреду и инспекцијске послове.

Захтјев се таксира са 10,00 — динара административне таксе. Одштампан образац — формулар — захтјева можете добити од референта за туризам и угоститељство у Одјељењу за привреду и инспекцијске послове.

Захтјеви се подносе најкасније до 15. новембра 1974. године. Након истека овог рока комисија ће извршити преглед соба и одредити њихову категорију.

Подносиоци захтјева могу бити само старешине домаћинства на која ће гласити одобрење за пружање услуга смјештја.

Захтјеви подношени од стране лица које се не сматра да је старешина домаћинства неће се узимати у решавање.

Сва издата одobreња за пружање услуга смјештја престају да важе са даном 31. децембра 1974. године.

Будва, 15. октобра 1974. год.

ОДЈЕЛЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ СО БУДВА

Све више јахти у Будви

У будванској луци, која, у правом смислу ријечи, то тек треба да постане, сваког дана наврти по десет до двадесет јахти. А само у првој половини ове године уловило их је око 110 — два пута више него у тој читаве 1973. године.

Изградњом марина, што је предвиђено у склопу повећања

лучког простора и развоја мотопаутичког туризма, у будванску луку, као и у оне у Буљарици и Јазу, стизаће на стотине јахти и чамаца под заставама разних европских и ваневропских земаља.

На слици: Садашња лука — закрчена.

ТИТОВ ФОНД

Међу првима у Црној Гори

ПРИЈЕ ДЕСЕТАК ДАНА одржана је сједница Општи-
нског савјета Титовог фонда на којој су сумирани ре-
зултати вишемјесечне акције а разговарало се и о из-
бору кандидата за стипенди-
сте овог фонда.

У извјештају који је по-
днесен на сједници и дискусији чланова Савјета, истак-
нуто је да је акција учлања-
вања у Титов фонд широко и добро вођена и да су по-
стигнути врлодобри резултати. Тако, на примјер, члан-
ице Титовог фонда постали су 34 радне и друге органи-
зације и заједнице, са годи-
шњим улогом од 120.600,00
динара. На сједници је на-
глашено да се до сада у Титов фонд учлањило 905 рад-
них људи и грађана, са из-
носом од 79.620,00 динара.
Или: говорећи језиком ста-
тистике, сваки седми грађа-
нин наше општине је члан
Титовог фонда. Укупно је у-
писано 200.220,00 динара.

Из статистичког прегледа
по општинама о акцији у-
члањивања у Титов фонд,
који је израдио Изврши о-
дбор Скупштине Титовог фонда СРЦГ примјетно је да,
по активности и резултати-
ма акције за учлањивање у

Титов фонд, Будва спада ме-
ђу прве у Републици.

Савјет је расправљао и о
кандидатима за стипендисте
Титовог фонда. Закључено је, у начелу, да се Скупшти-
ни Титовог фонда СРЦГ пре-
ложе три студента из оп-
штине, као могући кандида-
ти за добијање стипендија
из Титовог фонда. Констато-
вано је и захвалило због то-
га да се за стипендије из о-
вог фонда није пријавио ни
један млади радник.

И даље ће се, речено је
на сједници, наставити ак-
ција учлањивања у Титов фонд — фонд солидарности.

Путујући биоскоп

Културни центар из Котора
у заједници с Културним цен-
тром из Титограда отпочео је с
приказивањем филмова по се-
лима у Грбљу. У сваком селу
где постоји дом културе је
дампнут мјесечно приказује се
по један већином домаћи филм
пред великом бројем гледалаца.
Очекује се да ће у зимском пе-
риоду посјети бити знатно ве-
ћа, јер престају пољски радови.

Незапамћено невријеме

Ни најстарији Будвани не памте невријеме какво
је владало ових дана у Будви. Кина је падала данон-
до, тако да су улице (на слици) биле претворене у ријеке
с водом до колена. Грађани који су били принуђени да
ради обављања најхитнијих послова изађу из својих ку-
ћа за тици час су били мокри до голе коже. Најтеже је,
инак, било ученицима који су да би пријели аутобускуј
станицу морали да газе неколико десетина метара кроз
мутну и прљаву воду која се добром дијелом изливала
из необезбеђених септичких јама!

Посебну невољу су становнике и угоститељске обје-
кте представљала је несташница струје због чега је дошло
до осјетних штета — тамо где се износи смеће могле су
се наћи знатне количине меса које је пропало у Фри-
жидерима.

Снимио: В. Ракочевић

ИЗ СЛЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

Уређује: ДИМИТРИЈЕ ЈОВОВИЋ ЈЕФТИНЕ ЦИПЕЛЕ

Један наш угоститељ-
ски радник купио је јеф-
тино ципеле у Италији.
Приликом рекламије,

пошто су се након пола
сата распале, добио је од-
говор: „Ви сте први човјек
с овог света који у-
лаже рекламију!“

Да не би било забуне
— радио се о специјал-
ним ципелама за мртваче!

ТАБУ

Будванска судија за
прекраје залази само у
друштвене ресторане, јер
сам одлазак у приватне ка-
фане била права смје-
лост, с обзиром на мили-
онске новчане казне с
којима је њиховим влас-
ницама „честитао“ завр-
шетак туристичке сезо-
не.

ОТКУП

Уколико би наши гра-
ђани дисциплинигло че-
кали да стоку продају
тек када се организује от-
куп, сточарство би брзо
постала по значају друга
привредна грана у овој
комуни.

УКУС

У Будви се озбиљно
расправља о будућем ста-
тусу музичке школе. Пре-
длажемо да се расправа
одложи до завршетка на-
редне сезоне.

Уколико се понови ово
годишњи музички делиријум
неће бити потребно
да ова школа и даље ра-
ди јер ће дјеца потпуно
изгубити слух.

КОНКУРС

На објављени конкурсе
за додјељивање стипендија
јавили су се и канди-
дати, чија домаћинства ра-
спољажу с таквим новчани-
м фондовима да би без
посљедица, поред канди-
дата, могли стипендирати
и неколико његових коле-
га. Ваљда, у знак „соли-
дарности“.

КРАТАК СПОЈ

Због „кратког споја“,
на електродистрибутер-
ској релацији Котор—Будва,
радници будванске
електродистрибуције још
нису успоставили пуну
самоуправну „линију“ у
свом колективу.

Поново се чека Одлу-
ка суда.

РЕНОМЕ

Продавци robe на пи-
јаци „брију на суво“ по-
трошаче, али им се мора
отростити јер то чине
због реноме — да би Bud-
vci сачували „титулу“
најскупљег града на Ју-
жном Ладрану.

СТРАХ

Поједини наши тргов-
ци толико се плаше ин-
спектора да су неки од
них оболели од — мани-
је величине.

ЗАВЈЕСЕ

Кишијој „најезди“ нај-
више су се обрадовали ра-
дници Центра за заштиту
од пожара, јер до наред-
не сезоне њихови пропу-
сти постају невидљиви за
грађане.

У ПОВЈЕРЕЊУ

Међу члановима „зај-
вице“ динамиташа засла-
дало је привремено зати-
је — врше се припреме
ради конституисања по
основним организацијама
на „самоуправним“ при-
ципима.

РЕИЗБОРНОСТ

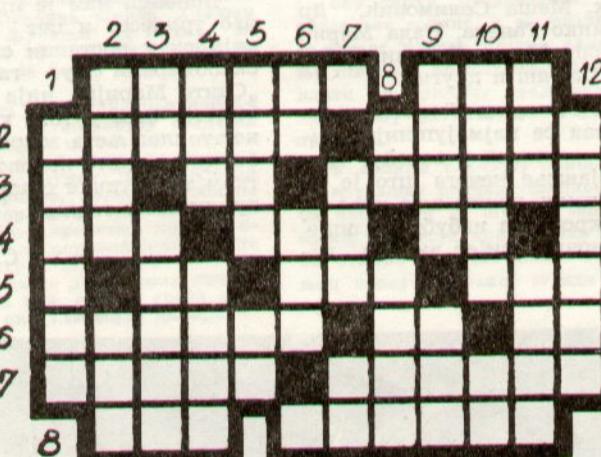
Чланови Савеза кому-
ниста у неким основним
организацијама скоро су
заборавили када су после
дњи пут одржали саста-
њак. Изгледа да секретар-
и намјерно не сазивају
састанке — како би се
заборавило да су већ би-
ли бирачи.

ТУЧЕ СЕ НЕ ИСПЛАТЕ

У ЈЕТНОЈ ВРЕВИ,
kad на подручју наше оп-
штине борави и преко ше
здесет хиљада лица, све-
доци смо честих испада,
који долазе, обично, од
младих људи. Њихова по-
пришта су хотелске и ка-
фанске терасе, барови и
друга мјеста, где „чаш-
ица“ ствара „борбено рас-
положење“. Епилог је,
мане-више, свуда исти:
гости се разбјеже и тра-
же заштиту од разјаре-
них „снагатора“, домови
здравља примају „преко-
редне случајеве“, а шефо-
ви ресторана хватају се
за главе, јер им је уни-
штен инвентар и оштећен
пазар.

Да се такве појаве мо-
гу спречавати, а винов-
ници кажњавати, казује
нам случај, који се дого-
дио на тераси Медународ-
ног центра у Бечићима.
Два младића — Драган
Залудуш, привремено за-
послен у СР Њемачкој,
родом из Новог Сада, и
Миломир Јездимировић
из Титовог Ужица — по-
слије препирке и „гор-
ких ријечи укрстили су
песнице. Умијешао се и
немачки држављанин Јо-
зеф Фишер. Иако није
било неког нарочитог по-
вода за тучу, младићи су
напустили „борилиште“
раскравављених глава, а
тераса је била прекриве-
на столовима и поломље-
ним инвентаром.

Када је почeo да рје-
шава овај „случај“, суди-
ја за прекраје залази
Драго Станковић размишљао је
како да превентивним
мјерама онемогући слич-
не појаве. И досјетио се.
Оба виновника (Јозеф је
ослобођен оптужбе) мора-
ла су да плате по 300 динара
за изгреш и још по 600 динара на име накна-
де штете у ресторану.
Кад чепови остану „лак-
ши“, тешко да ће коме
падати на памет туче.

ВОДОРАВНО: 1) Јак источни и југоисточни вјетар у сјевероисточном дијелу Југославије — културно-туристички радник (срк.); 2) Фудбалски клуб из Прилена — опклада; 3) Самогла-
сни и сугласни — предлог — варошица у Србији; 4) град у Црној Гори — индустријска би-
љка — њемачки предлог — по-
следње слово њирилише; 5) Хе-
мијски знак за кисеоник — пер-
шун — цин — врста поврћа; 6) Планина у Србији, сјеверно од Рашке — хемијски знак за а-
луминијум — аутоознака за Су-
ботицу; 7) Прастановници Иза-
лије — врста намјештаја; 8) У-
мјетност (франц.) — шаховски термин.

УСПРАВНО: 1) Највеће село у будванској општини; 2) Попу-
ларство на сјеверу Европе —
отац словеначки; 3) Ријека у СССР-у — електронаправа за отварање и праћење авиона; 4) Селектор фудбалске тим-
предизвиждаче З. Њемачке — љубав или поштовање које се граничи са

РЈЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БРОЈ 10

ВОДОРАВНО: 1) Крастац —
кес; 2) Ресава — Форум; 3) Ив —
ре — Дуљево; 4) Там — пар —
ат — г; 5) Е — аз — сва —
Ар; 6) Ресори — НМ — ре; 7)
Ирене — окован; 8) Ата — Арап-
рат.

Стадимир ФАТИЋ